

σεν, ὁ λοχαγὸς ἔφερεν ἐπιδεξιῶς τὴν ὁμιλίαν ἀπὸ τῆς εἰκόνης ἐπὶ τῆς ζωγράφου ἀκροθιγῶς πῶς καὶ πλαγίως αἰνιτόμενος τὴν σκηνήν, ἥς ἐγένετο μάρτυς.

— Γίνεται μᾶλλον ἐπὶ μᾶλλον δυσνόητος λοχαγέ, τῷ λέγει ὁ στρατηγός, ἐξηγήσου παρακαλῶ.

— Θὰ προσπαθῶ στρατηγέ μου, ἀν καὶ δὲν γινώριζω πῶς νὰ ἐκφρασθῶ.

— Μὴν εἶναι ὁ λόγος περὶ τῆς θυγατρὸς μου;

— Ὡ! στρατηγέ, εἰσθε θαυμάσιος ἄνθρωπος, γινώριζετε τὰ πάντα διὰ τινος ἐνδομύχου ὁρμῆς.

— Ἐνδομύχου ὁρμῆς; ... μολαταῦτα, εἰπέ μοι, παρακαλῶ, τί ἔκαμεν ἡ κόρη μου!

— Ἀδύνατον, στρατηγέ, νὰ εἴπω τὸ πρᾶγμα καταλεπτῶς· ὁ Κ. Γεώργιος ... λέγεται, ὅτι ὁ Κ. Γεώργιος ἔχει πολὺ θάρρος ... εἶναι ἀδιακόπως ... καὶ ...

— Αὐτὸ εἶναι, λοχαγέ; ἀλλ' ἂν οὕτε ἐγὼ, οὐτ' ἡ θυγάτηρ μου εὐρίσκωμεν ὅτι ἡ προσοχὴ τοῦ Γεωργίου πρὸς αὐτὴν εἶναι τοσοῦτον ἰδιαιτέρα, ποῦ εἶναι, ὡς παρακαλῶ, τὸ ἐγκλημα τῆς θυγατρὸς μου;

— Ἀ! στρατηγέ, δὲν κατηγορῶ τὴν μίς Ἑλένην, ἄπαγε, ὁμιλῶ μόνον περὶ τοῦ Γεωργίου... ὡς τὸ λέγω χαμηλῇ τῇ φωνῇ ... εἴμεθα μόνον ... εἶναι νέος τοσοῦτον ὁρμητικὸς ...

— Ὁρμητικὸς, λέγεις; αὐτὴν τὴν λέξιν ἐζητοῦσες ἐν τέταρτον ἡδὴ τῆς ὥρας, κύριε Φρίπς, εἰπέ μολαταῦτα τὸ συμβάν.

Ἐνταῦθα ὁ Φρίπς ἐξέθεσε σχεδὸν ὅ,τι εἶδε τὴν προτεραιάν.

— Ἀρκεῖ, ἀρκεῖ, λοχαγέ, σ' εὐχαριστῶ διὰ τὴν πολλήν σου μέριμναν ὑπὲρ τῆς ὑπολήψεως τῆς θυγατρὸς μου, ἀλλ' ὡς ἀσχοληθῶμεν ἤδη περὶ τῆς ἀπόψεως ταύτης.

Ὁ ὑπασπιστὴς ἐξεπλάγη μεγάλως διὰ τὴν ἀδιαφορίαν ταύτην τοῦ πατρός.

— Λοιπὸν Κ. Φρίπς, εἶδες τὴν θυγατέρα μου εἰς θέσιν τρυφερὰν; ὁ Κ. Γεώργιος τὴν ἐνηγκαλίζετο! ... Εἶγε! θὰ λάβω μέτρα περὶ τούτου μετὰ τὸ πρόγευμα.

Ἀλλ' ὁ λοχαγὸς Φρίπς διεκοίνωσε τὸ μυστικὸν καὶ πρὸς ἄλλον, καὶ μαθὼν τοῦτο ὁ στρατηγός, ἐνόησεν ὅτι ἡ καταγγελίᾳ τοῦ ὑπασπιστοῦ τοῦ δὲν προήρχετο ἀπὸ μέριμναν περὶ τῆς ὑπολήψεως τῆς θυγατρὸς του· ἀπέλυσε λοιπὸν αὐτὸν τῆς ὑπηρεσίας του καὶ ἐξερχόμενος τῆς αἰθούσης ὑπεψιθύρισε τοὺς ἐξῆς στίχους ἐκ τοῦ Ωτέλλου.

«But never more be officer of mine

Δὲν θὰ ᾔσαι πλέον ἐκ τῶν ἀξιώματικῶν μου.»

Ἡ ἀπουσία τοῦ λοχαγοῦ παρατηρήθη ὑπὸ τῆς Ἑλένης κατὰ τογέυμα, καὶ πληροφορηθεῖσα περὶ τῆς παραιτήσεώς του, εἶπε περὶ αὐτοῦ φράσιν τινα εὐγενεσάτην, τοσοῦτον εὐγενῆ, ὥστε νὰ μὴ συλλάβῃ τὴν ἐλαχίστην ζηλοτυπίαν ὁ Γεώργιος, ὅστις εἶχε τὴν εὐχαρίστησιν νὰ ἴδῃ διασχεδασθεῖσαν πᾶσαν λύπην τῆς Ἑλένης, ὅταν ἡ Α. Ε. τῇ παρουσίασεν αὐτόν, ὡς διάδοχον τοῦ λοχαγοῦ Φρίπς εἰς τὸ ἀξίωμα τοῦ ὑπασπιστοῦ.

Ἐκαστος ἐννοεῖ, ὅτι κατ' ἀρχὰς ἐφάνη εἰς ὅλους παραδόξον τὸ συνοικεῖσιν τοῦτο, ἀλλὰ μετὰ τινος ἡμέρας σχολίων καὶ ἐπικρίσεων, ἡ κοινὴ γνώμη ἐπεδοκίμασεν ἐπὶ τέλους τὴν ἐκλογὴν τοῦ στρατηγοῦ. Αἱ κυραὶ πρὸ πάντων διετάλπισαν μεγαλοφῶνως τὰ προτερήματα τοῦ Γεωργίου, καὶ μετὰ παρέλευσιν τριῶν ἐβδομαδῶν, ὅταν οἱ δύο νεόνυμφοι ὠδηγήθησαν εἰς τὴν ἐκκλησίαν, δὲν εἶδον περὶ αὐτοὺς εἰμὴ πρόσωπα ἰλαρὰ καὶ μειδιῶντα.

(Asiatic Journal.)

ΜΑΡΚΟΥ ΠΟΛΟΥ

ΠΕΡΙΗΓΗΣΕΙΣ.

Μετὰ τῶν ἡμερῶν τοῦ ἔτους 1270, δύο ἐκ τῶν Βενετῶν ἐκείνων ἐμπόρων ὅτινες ἔργον εἶχον ἢ ἀνταλλάσσειν τὰ προϊόντα τῆς κεντρικῆς Εὐρώπης μετὰ τῆς Ἀσίας, Ματθαῖος καὶ Νικόλαος Πόλος καλούμενοι, ἐπανήρχοντο, μετὰ δεκαπενταετῇ ἀπουσίαν, εἰς τὸν πατρικὸν οἶκόν των, ἡ μᾶλλον εἰς τὴν παλάτιον τῆς συνοικίας τοῦ Ἀγίου Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου, τοῦ ὁποῦ ἐδεικνύοντο εἰσέτι τὰ ἐρίπεια πολὺν χρόνον μετὰ τὴν ἀπόσβεσιν τῆς οἰκογενείας. Οἱ δύο ἀδελφοὶ διηγήθησαν πῶς, μετὰ πολυετῇ διαμονῇ εἰς Κωνσταντινούπολιν, μετέβαινον ὅπως συστήσωσιν ἐμπορικὴν οἰκίαν εἰς Σολδασσίαν, νῦν Σουδάκ, πρὸς τὴν μεσημβρινὴν ἄκρην τῆς Κριμαίας, καὶ πῶς, ἐλπίζοντες εἰς πλειότερα κέρδη, ἐπορεύθησαν, προμηθευμένοι μὲ πολλὰ ἀδαμαντικὰ, εἰς τὰς ὄχθας τοῦ Βόλγα, εἰς τὴν αὐλὴν ἐκγόνου τινὸς τοῦ Ζεγγίς-Χάν. Ὁ ἡγεμὼν οὗτος τοὺς ὑπαδέχθη καλῶς, εἶχε μάλιστα πληρώσει τὰ ἐμπορεύματά των δις πλειότερον παρ' ὅτι ἤλπιζον, καὶ, ἀναμφρόβως, ἤθελον κάμει πλησίον του λαμπράς συναλλαγὰς, ἐὰν ἕτερός τις ἀρχηγὸς τῶν Ταρτάρων δὲν τὸν ἐνίκα εἰς μεγάλην νινὰ μάχην, καὶ κατέκτα τὴν ἐπικράτειάν του. Οἱ δύο ἔμποροι εἶχον τότε προσπαθήσει νὰ ἐπιστρέψωσιν ὅθεν ἦλθον· πλην αἱ ὁδοὶ τῆς Κωνσταντινουπόλεως τοῖς εἶχον κλεισθῇ ὑπὸ τοῦ νικηφόρου στρατοῦ, καὶ ἀνέθεσαν τὰς ἐλπίδας των εἰς τὴν θείαν πρόνοιαν ὅπως τοὺς ἐπαναφέρῃ εἰς τὴν πατρίδα των· εἶχον διαβῇ τὸν Βόλγαν, ἐφθασαν εἰς τὴν μεσημβρινὴν παραλίαν τῆς Κασπίας θαλάσσης, καὶ τέλος εἰσῆλθον εἰς τὴν Βουχάραν, τὴν μεγαλειτέραν πόλιν ἀπ᾽ αὐτῆς τῆς Περσίας.

Διέμεινον τρία ἔτη εἰς Βουχάραν, πάντοτε ζητοῦντες, ἀλλὰ χωρὶς νὰ εὕρωσι, μέσον τι πρὸς ἐπανάκαμψιν ἐν τῇ Εὐρώπῃ. Ἀκολούθως ἔτυχεν, ὥστε ἀπεσταλμένος τις τοῦ νέου μονάρχου τῶν ἀνατολικῶν Ταρτάρων νὰ σταματήσῃ ἡμέρας τινὰς εἰς τὴν αὐτὴν πόλιν, πρὶν ὑπάγῃ παρὰ τῷ μέγα χάνῃ εἰς τὴν μεσημβρινὴν ἄκρην τῆς Κίνας. Ὁ ἄνθρωπος οὗτος ἐξεπλάγη, ἀπαντήσας εἰς τὸ κέντρον τῆς Ἀσίας δύο

λατίνους ἐμπόρους. οἵτινες ἐξεφράζοντο ἐλευθέρως εἰς τὴν Ταρταρικὴν γλῶσσαν, καὶ ὑπεσχέθη νὰ τοὺς φέρῃ εἰς τὴν αὐτὴν τοῦ αὐτοκράτορος τῆς Γαταίας. Ὁ ἄρχων τοῦ κόσμου, τοῖς εἶπεν, ποτὲ δὲν ἔχει ἰδεῖ λατίνους· ἀλλὰ συγνάκις ἐπεθύμει νὰ ἰδῇ τινὰ ἐξ αὐτῶν. Ἐὰν συναινῇτε νὰ μὲ συνοδεύσετε, θέλετε λίθει πλησίον τοῦ μεγάλου τιμᾶς καὶ θέλετε ἀπολαύσει μεγάλα κέρδη. Μετὰ δὲ πλείω ἢ δώδεκα μηνῶν περιήγησιν, εἶχον φθάσει ὑπὸ τὴν προστασίαν τοῦ πρέσβους, εἰς τὴν καθέδραν τοῦ μεγάλου Χάνη. Εἶχον παρουσιασθῇ εἰς τὸν αὐτοκράτορα, ὅστις τοὺς ἐξέτασε μετὰ μεγάλης περιεργείας. Μυριάκις τοὺς εἶχεν ἐρωτῆται, καὶ παρὰ τοῦ στόματός των ἔμαθε πῶς διατηροῦνται οἱ χριστιανοί, ποῖα εἶναι ἡ ἰσχὺς τῶν βασιλείων των. Διηγούμενων δὲ ὅτι πολὺ αἰ πόλεις ἐδιοικοῦντο μόναι των ὑπὸ δημοκρατικὴν κυβέρνησιν, ὁ Χάνης τοσοῦτον ἐγέλασεν, ὥστε πάντες οἱ μεγιστᾶνες, οἱ περικυκλοῦντες αὐτὸν εἶχον ἐπίσης συμμερισθῇ τὸν γέλωτά του· ἔκτοτε ἠθέλησε νὰ τῷ ἐξηγήσῃ τὴν θρησκείαν τῶν λατίνων. Οἱ δύο ἔμποροι δὲ ἦσαν μὲν ἔξοχοι θεολόγοι αὐτοί, ἰεραδύωσαν δὲ ὅτι ὑπῆρχον εἰς τὴν Γαλλίαν, εἰς τὴν Ἰταλίαν, σοφοὶ δόκτορες, οἵτινες ἠδύναντο νὰ τὸν διδάξωσιν εὐκόλως, ἐὰν ἤθελε, τὴν λαμπρότητα τῆς χριστιανικῆς πίστεως.

Ὁ ὑπέρτατος λοιπὸν Χάνης τοὺς παρεκάλεσε νὰ ἐπανέλθωσιν εἰς τὴν Εὐρώπην, καὶ νὰ τῷ φέρωσιν ὅσον τάχιστα, ἑκάτον δόκτορας διὰ νὰ φιλονεικήσωσι μετὰ τῶν σοφῶν τῆς εὐρείας αὐτοκρατορίας του, περὶ τοῦ καλλητέρου τρόπου τοῦ πιστεῦν εἰς Θεόν. Καὶ ἐπειδὴ, ἐκτὸς τῶν ὅσα εἶχον εἰπεῖ, ἀνέφερον καὶ τὸ θαῦμα τοῦ φωτός τοῦ Ἀγίου Τάφου, τὸ ὅποιον, τὴν παρχμονὴν τοῦ Πάσχα, ἀνάπτει ἀπ' αὐτοῦ, ὁ αὐτοκράτωρ τοῖς ἐσύστησε πολὺ νὰ διαδῶσι διὰ τῆς Ἱερουσαλὴμ καὶ νὰ τῷ φέρωσι φιάλην τοῦ θαυμασιώδους τούτου φωτός. Αποχαριετήσαντες λοιπὸν πάντα τὸν μέγαν Αὐτοκράτορα καὶ ἐροδιασθέντες μετὰ χροστὴν τινα πινακίδα ἐν εἴδει σιρμανίου, ἥτις ἐξηφάλλιζεν αὐτοῖς τὴν προστασίαν ὅλων τῶν ταρταρικῶν ἐθνῶν, εἶχον φθάσει, μετὰ διετὴ περιήγησιν, εἰς τὴν Συρίαν, τὸν λιμένα τῆς Πτολεμαίδος, καὶ τέλος εἰς τὴν Βενετίαν.

Ἰδοὺ τί διηγήθησαν οἱ δύο ἀδελφοὶ πρὸς μέγιστον θαυμασμόν ὅλης τῆς οἰκογενείας των· οὐδὲν ἦτον δ' ἐξεπλάγη αὐτὴ ἀκούσασα τὴν ὁμοίαν ἐξέφρασαν ἀποφασιν τοῦ νὰ ἐπιστρέψωσιν, ὅσον τὸ δυνατόν τάχιον, πρὸς τὸν μέγαν Χάνην. Καὶ πρὸς τοῦτο τὸν αἶτις τοὺς παρεκίνησαν· πρῶτον τὸ νὰ φυλάξωσι τὴν ὑπόσχεσίν των, καὶ δεύτερον, διότι τοσοῦτον χρόνον περιηγούμενοι, δὲν ἠδύναντο νὰ μὴ ἐπιθυμῶσι νὰ περιηγηθῶσι καὶ πάλιν. Ἀνεχώρησαν λοιπὸν ἐκ Βενετίας περὶ τὰ τέλη τοῦ ἔτους 1271, φέροντες μετ' αὐτῶν νεανίαν δεκαοκταετῆ, υἱὸν τοῦ Νικολάου Πόλου, ὁστις τῷ εἶχε γεννηθῇ ὀλίγους μῆνας ματὰ τὴν πρῶτην του ἀναχώρησιν. Τὸ τέκνον τοῦτο ἦτον ὁ Μάρκος Πόλος, ἐκεῖνος, τὸν ὁποῖον δικαίως ἐπωνόμασαν Ἡρόδοτον τοῦ Μεσαιῶνος, διότι μετέδωκεν εἰς

τοὺς Εὐρωπαίους διηγῆσεις τόσον νέας καὶ ἐκπληκτικὰς, ὥστε αἰῶνες πολὺ εὐπιστότεροι τοῦ ἡμετέρου δὲν ἐδυνήθησαν νὰ τὰς πιστεύωσιν. Ἀπητίειτο δὲ ἡ σύμπραξις τῆς ἐπιστήμης καὶ τῆς πείρας, ὅπως ἐπιβεβαιώσωσι τὴν συνήθη ἀκρίβειαν καὶ τὴν ἀρετὴν εἰλικρίνειαν τῶν διηγῆσεων.

Οἱ Βενετοὶ μας, χρονοτριβήσαντες μικρὸν ὅπως συλλέξωσι τοὺς σοφοὺς δόκτορας καὶ ἐπιτύχωσιν εἰς Ἱερουσαλὴμ τὸ ἅγιον φῶς, ἀνεχώρησαν ἐκ Συρίας, συνοδευόμενοι ὑπὸ τινῶν ὑπηρετῶν καὶ δύο ἱεραποστόλων, μεγάλων μὲν θεολόγων, πλὴν ὅχι ὅσον καὶ οἱ ὁδηγοὶ των εὐαίσθητων εἰς τὰς ψυχαγωγίας περιηγήσεως τόσον μακρᾶς· καὶ ὀλίγην μὲν εὐρον ποίησιν εἰς τὴν εὐγλωττίαν των, ἐρροβῶντο δὲ πολὺ τὰ βασανιστήρια τοῦ μαρτυρίου. Προσέμενον δὲ τὴν πρῶτην ἀρμυρίαν εὐκαιρίαν ὅπως ἐπανέλθωσιν εἰς τὰ ἴδια, παραιτήσαντες εἰς τοὺς Βενετούς τὴν φροντίδα τοῦ φωτισμοῦ τῶν Ταρτάρων. Ἀλλὰ, καθ' ἃ διηγείται ὁ Μάρκος Πόλος, ἡ φροντίς αὕτη δὲν τοῦ ἀπερχόλησε παρὰ πολὺ.

Διευθυνόμενοι λοιπὸν ἀπ' ἀνατολῶν, πρὸς δυσμὰς, διήλθον τὴν Τουρκίαν, τὴν Περσίαν καὶ αὐτὴν τὴν Κίνα· ἐφθασαν εἰς τὰς ἐσχάτας τῆς μεγάλης αὐτοκρατορίας, εἰς τὴν πόλιν Κλέμεν-Φου, πολυπληθῆ τότε, ὡς πᾶσα μεγαλόπολις τῆς αὐτοκρατορίας. Ὁ μέγας Χάνης, διέμενεν ἐκεῖ, καὶ ἐφάνη εὐχαριστημένος ἐπαναβλέπων αὐτούς· διότι βεβαίως δὲν τοὺς ἐπρίμμενεν. Ἐγρονυπέτησαν δ' οὗτοι ἔμπροσθέν του, καὶ, τούτου ἐρωτήσαντος ἐὰν εἶχοι πάντοτε καλῶς, ἀπεκρίθησαν ἀκριεὶς εὐρυῶς ὅτι ἦσαν πάντοτε καλὰ, ἀφοῦ τοὺς βλέπει ὑγεεῖς καὶ εὐδιαθέτους. «Ὁ πρίγκιψ παρατηρήσας τὸν Μάρκον Πόλον, ἠθέλησε νὰ μίθῃ τις ἥτο. «Μεγαλειότατε, ἀπεκρίθη ὁ Νικόλαος, εἶνα· ὁ υἱός μου, καὶ ὁ ἀνθρωπος, ὃν ἐξητήσατε. » Ἐκτοτε ὁ νέος δόκιμος συγκατετάχθη μετὰ τῶν εὐνοουμένων τοῦ αὐτοκράτορος καὶ ἐπέτυχε λαμπρὰς θέσεις, τοσοῦτον, ὥστε ἔκτοτε ἐνόμιζεν ὅτι δύναται, εἰς τὴν διήγησίν του, νὰ συγκαταριθμῇται μετὰ τῶν ἱπποτῶν, καὶ νὰ προσταγορεύει ἐκ τῶν μεσέρ (messer) ἢ ἄρροντα.

Λοιπὸν, ὁ μεσέρ, (ἢ κατὰ τοὺς ἡμετέρους Χινοὺς) μισσὲ Μάρκος Πόλος προσοικειώθη ἀκόπως τὸ ἦθος τῆς Γαταίας. Εἰς ὀλίγου χρόνου διάστημα ἐσπούδασε πολλὰς γλώσσας, καὶ ἔμαθε νὰ γράφῃ τέσσαρας διαφόρους γραφάς. Ἦτον εἰδήμων ὅλων τῶν πραγμάτων, καὶ διὲ ὁ αὐτοκράτωρ τὸν εἶδε τόσον εὐδόκιμον, τὸν ἐπεφόρμισε σπουδαίαν τινα ἀποστολήν, τῆς ὁποίας τὸ διατήρημα ἦτον ἐξ μηνῶν. Ἀλλ' αὐτὸ τοῦτο ᾤχετο καὶ ὁ νεανίας. Ἐπεθύμει νὰ ἰδῇ πολὺ διὰ νὰ διηγῇ πολλὰ, ὅπως ὁ Ἕλλην Ὀδυσσεύς.

Οἱ Βενετοὶ διέπρεψαν πάντοτε εἰς τὸ εἶδος τοῦτο τῶν διπλωματικῶν σχέσεων. Ἀπὸ τοῦ δεκάτου τρίτου αἰῶνος, οἱ ἀπεσταλμένοι τῆς δημοκρατίας, ἀφοῦ διεξῆγον καλῶς τὴν πολιτικὴν ὑπόθεσιν, δὲν ἡμέλουν ν' ἀπευθύνωσιν εἰς τὴν Γερουσίαν ὑπόμνημα περὶ παντός, τι περιεργον ἀπῆντον εἰς τὰ ἦθη καὶ ἔθιμα, τὴν κυβέρνησιν, τὴν γεωργίαν καὶ τὴν ἐμπορίαν των

χωρῶν τὰς ὁποίας ἐπισέπτοντο. Αἱ σχέσεις αὗται παρέχουσιν ἀκόμη τὴν σήμερον πῶς τι ἐπὶ τοῦ Μεσαιῶνος. Ὁ δὲ Μάρκος Πόλος ἐκτὸς πολλῶν ἄλλων ἀποστολῶν μακρυνῶν ἐξετέλεσε τρία ἔτη τὰ καθήκοντά τοῦ διοικητοῦ ἐπαρχίας. Συνώδευσεν δὲ τὸν μέγαν Χάνην εἰς τὸν πόλεμον· καὶ τὰ χρονικά τῆς Κίνας, τῆς ἐποχῆς ταύτης, συμφωνοῦντα μετὰ τοῦ βιβλίου του, μαρτυροῦσιν ὅτι ἡ πόλις τοῦ Σιγὰν· Ὑάγκ-Φού, ἀπαναστατήσασα πρὸ τινῶν ἐνιαιτῶν, δὲν ἐδυνήθη ν' ἀντισταθῇ εἰς μηχανάς τινας τὰς ὁποίας κατεσκευάσαν καὶ ἔστησαν ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τῶν τριῶν λατίνων ἐμπόρων. Τὰ εἶδη ταῦτα τοῦ πυροβολικοῦ τοῦ μεσαιῶνος, ὡς τὴν δύναμιν μετ' ὀλίγον ἐμελλε νὰ υπερβῇ ἡ χεῖρις τῶν τηλεβόλων καὶ τῶν βομβαρδῶν, ἦσαν ἀκόμη ἄγνωστα εἰς τὴν Ἀνατολήν. Πιστεύεται, ἐν τούτοις, ὅτι οἱ Σῖναι ἐφεύρον τὴν πυρίτιδα πολὺ πρότερον ἡμῶν· ἀλλὰ, τοῦλάχιστον, δὲν δύνανται νὰ διαφιλονεικήσωσιν εἰς τοὺς χριστιανικοὺς τὴν ἀξίαν τοῦ ὅτι πρῶτοι αὐτοὶ τὴν μετεχειρίσθησαν πρὸς ἀσφαλεστέραν καὶ ἐπιτυχιστέραν καταστροφῇ.

Ὁ Μάρκος Πόλος διέτρεξε τὰς ἐσχαιάς τοῦ ἀρχαίου κόσμου. Εἶδε χώρας ἀπεράντους, τῶν ὁποίων ἡ Εὐρώπη οὐδὲ τὴν ὑπαρξίν ὑπόπτευεν. Αὐτὸς ὑπέδειξεν εἰς τὴν προσοχὴν τῶν γεωγράφων τὸ Πεκίνον, τὸ Καντὼν, τὴν αὐτοκρατορίαν τῶν Βιρμανῶν, τὴν Ἰάβαν καὶ τὴν Σουμάτραν. Κατὰ πρῶτον, ὡς εἶπεν εὐφυῶς ὁ ἐνδοξος κύριος Βαλκενάερ, εἶδον νὰ ἐμφανισθῇ ἐπὶ τοῦ χάρτου τοῦ κόσμου ἡ Ταρταρία, ἡ Κίνα, ἡ Ἰαπωνία, αἱ νῆσοι τῆς Ἀνατολῆς καὶ ἡ ἄκρα τῆς Ἀφρικῆς, τὴν ὁποίαν οἱ θαλασσοπόροι ἐπ' ἀσχίσαν ἐκτοτε νὰ διαπλεύσωσιν. Ἐν εἰς λόγῳ, ὁ Μάρκος Πόλος προητόμασε τὰς δύο μεγαλητέρας γεωγραφικὰς ἀνακαλύψεις τῶν νεωτέρων χρόνων· τὴν τοῦ ἀκρωτηρίου τῆς Καλῆς Ἑλπίδος καὶ τὴν τοῦ Νέου Κόσμου.»

Δὲν δυνάμεθα νὰ εἰπώμεν ἐνταῦθα πῶς οἱ τρεῖς Βενετοὶ ἐπανῆλθον εἰς τὴν Εὐρώπην τὸ δεύτερον. Πῶς ἐπιφοριθεῖντες νὰ συνελεύσωνται τὴν κόρην τοῦ μεγάλου Χάνου, μνηστευθεῖσαν ὑπὸ τοῦ μονάρχου τῆς Περσίας, ἐκαρψάν τὸ Κομορίον ἀκρωτήριον, παρέπλευσαν τὴν χερσόνησον τῆς Ἰνδίας, προσέπλευσαν εἰς Ὀρμον καὶ παρέδωκαν τὴν νέαν καὶ ὠραίαν ἡγεμονίδα, ὅχι πλέον τῷ ζητήσαντι αὐτὴν μονάρχῃ, ὡς ἀποθνήσκοντι πρὶν τῆς ἐλευτέως των, ἀλλ' εἰς χεῖρας τοῦ υἱοῦ του, ἀπαιτήσαντος τὴν μνηστὴν τοῦ πατρὸς του ὡς ἀποτελοῦσαν μέρος τῆς κληρονομίας του.

Ἐμποδισθέντες ἐκ ταύτης τῆς ἀκροσφαλοῦς ἀποστολῆς, τῆς ὁποίας ὁ Μάρκος Πόλος ὑπομνήσκει ὅλας τὰς δυσκολίας καὶ περιπετείας, οἱ ὁδοιπόροι ἐξηκολούθησαν τὸν δρόμον των πρὸς τὴν Ταυρίδα, καὶ ἐπανῆλθον εἰς Βενετίαν τῷ 1295, μετὰ εἰκοσιτεσσάρων ἐτῶν ἀπουσίας. Ἐὰν ἡ πρώτη των ἐπιστροφῇ, τῷ 1270 γεγενημένη, εἶχε προξενήσει μεγάλην ἐκπλήξιν, δυνάται τις νὰ συμπεράνῃ ὅτι ἡ δευτέρα ἐφάνη ὀλιγώτερον παράδοξος· ὑπῆρχε μαλιστα πλέον ἀδόκητος. Τὰ παλαιὰ των κατεῖχοντο ἐκ

τῶν ἐκ πλαγίου συγγενῶν, οὔτινες, λυπούμενοι ν' ἀπολέσωσιν ὅ,τι ἐνόμιζον ὡς ἰδιοκτησίαν των, ἀπεφάσιζαν νὰ προσποιηθῶσιν ὅτι δὲν ἐγνώριζον τίνες ἦσαν. Καὶ πρὸς τοῦτο μάλιστα συνετέλεσεν ἡ ἀλόκοτος μορφή τῶν χονδροειδῶν ἐνδυμάτων των, τὸ μελανωπὸν πρόσωπόν των, καὶ ἡ δυσνόητος διάλεκτός των. Τοῖς ἐζητήσαν ἀποδείξει, τὰς ὁποίας ὑπεσχέθησαν νὰ δώσωσιν εἰς μέγα τι συμπόσιον.

Ἄμα δ' ἦλθεν ἡ ἡμέρα αὕτη, οἱ περιηγηταὶ ἐφάνησαν κεκαλυμμένοι μὲ πλουτίους ἐπενδύτας πορφυροῦς, κατὰ τὸ ἔθος τῶν πριγγίπων τῆς Ἀνατολῆς. Καθ' ἣν δὲ στιγμὴν ἐμελλον νὰ καθήσωσιν, ἀποβάλλουσι τοὺς ἐπενδύτας τούτους διανεμόντας αὐτοὺς εἰς τοὺς ὑπηρέτας. Ἐπειτα ζητοῦσι ἐσθῆτας ὅχι ὀλιγώτερον πλουσίας, τὰς ὁποίας δοροῦντας ἐπίσης, καὶ δις ἀνανεώνουσι τὴν αὐτὴν τελετὴν, μεχριτοῦ εὐρέθησαν ἐνδεδυμένοι κατὰ τὸν συρμὸν ἐκείνων τοὺς ὁποίους προστεκάλεσαν. Τότε οἱ ὑπηρέται ἀπεσύρθησαν. Ὁ Μάρκος Πόλος, ὡς νεώτερος, ἐξῆλθε καὶ ἐπ' ἀνέρχεται μετὰ χονδροειδῆ τοῦ ἐνδύματα, μετὰ ὁποῖα ἀπεπονήθησαν νὰ τὸν ἀναγνωρίσωσι. Λαμβάνει μαχαίριον, ἡμιανοίγει τὸ ἐρυσυχον, ὅπερ ἐχρησίμευεν ὡς ὑπόδημα, καὶ δεικνύει εἰς τοὺς ἐκτεληγμένους θεατὰς τοὺς ἐπενδύτας τούτους ἐρραμμένους οὐχὶ μὲ χρυσὸν ἀλλὰ μὲ ρουδίνα, μὲ ἀδάμαντας, μὲ σαπφείρους καὶ σμαράγδους βαρυτίμους, καθότι ἀποχαιρετήσαντες τὸν σουλιάνον τῆς Γαταίας, ἀντήλλαξεν ὅλα του τὰ πλούτη μὲ λίθους πολυτίμους, εὐκολώτερον δυνάμενους νὰ φυλαχθῶσιν ἐκ τῶν κινδύνων κατὰ τοσοῦτον μακρυνὴν ὁδοιπορίαν.

Εἰς τὸ ἀνήκουστον αὐτὸ θέαμα, οἱ Πόλοι τῆς Βενετίας ἔπκυσαν ν' ἀμφιβάλλωσιν· ἀπέδωσαν εἰς τοὺς υπερπλούτους περιηγητὰς πᾶν εἶδος σεβασμοῦ καὶ φιλοπροσύνης, καὶ τοῦ πράγματος διαφημισθέντος, ἕκαστος ἔτρεξεν ὅπως τοῖς προσφέρῃ τὴν ὑπηρεσίαν του. Πρὶν ἀκόμη παρέλθῃ ἐνιαυτός, ὁ Ματθαῖος, ὁ πρωτότοκος τῶν δύο ἀδελφῶν, ἔλαβεν ἀξίωμα ἐντιμόν. Οἱ νέοι πατρίκιοι τῆς πόλεως ἔσπευσαν μετὰ ζήσεως νὰ περικυκλώσωσι τὸν Μάρκον Πόλον, ὅπως ἀκούσωσιν αὐτὸν διηγούμενον τὰ θαυμάσια τῆς αὐτοκρατορίας τῆς Γαταίας. Καὶ ἐπειδὴ, ὁμιλῶν περὶ τῶν κατοίκων, τῶν στρατευμάτων, τῶν πόλεων καὶ τῶν ἐπαρχιῶν τῆς Ἀνατολῆς, ὁμίλει πάντοτε περὶ ἐκατομμυρίων, ἐτυνήθησαν ἅπαντες κοινῶς νὰ τὸν ἀποκαλῶσι μέσσοι Μάρκον Μιλιούρης.

Τέλος πάντων ἂς ὁμιλήσωμεν περὶ τῶν περιηγήσεων αὐτῶν. Τὰ διηγήματα τοῦ Μάρκου Πόλου ἡθελον, διὰ νὰ εἰπῶ οὕτως, ἐκπνεύσει εἰς τὰ ὦτα τῶν συγχρόνων του, καὶ ἡ ἐπιρροαμένη γενεὰ δὲν ἤθελε τὰ γνωρίζει, ἐὰν ὁ μέγας περιηγητὴς εὕρισκεν ἐν τῷ τῆς πατρίδος του τὴν ζητούμενην παρ' αὐτοῦ ἀνάπαισιν. Ἀλλὰ, μικρὸν μετὰ τὴν ἐπιστροφήν του, ὁ πόλεμος ἐπανελήφθη μετὰ τῶν δύο δημοκρατιῶν, τῆς Γενούας καὶ τῆς Βενετίας, τότε ἀντιπάλων κατὰ τὴν φιλοδοξίαν καὶ τὴν ἰσχύν. Ὁ Μάρκος Πόλος ἐχρεώσκει νὰ λάβῃ μέρος εἰς τὸν πόλεμον τοῦτον, καὶ ἐπολέμησεν ἀνδρείως εἰς ναυμα-

χίαν τινα, τῇ 8^ῃ Σεπτεμβρίου 1298, πλὴν ἡ τύχη ἐκπύρχθη κατὰ τῶν Βενετῶν. Ὁ Μάρκος Πόλος, βαρέως πληγωθεὶς, ἔπεσεν εἰς χεῖρας τῶν νικητῶν καὶ ἤχθη εἰς τὰς φυλακὰς τῆς Γενούης, ἐξ ἧς δὲν ἐλευθερώθη, παρὰ μετὰ δεκαοκτὼ μηνῶν φυλάκισιν. Μεταξὺ τῶν συντρόφων τῆς αἰχμαλωσίας του εὐρίσκειτο συγγραφεὺς τις πιζάνος, ἥδη ἐρασιτῆς τῶν ἀρχαίων γαλλικῶν μυθιστοριῶν τῆς στρογγύλης τραπέζης. Ὄνομάζετο 'Ρουστιγιέν ἢ 'Ρουτιζιέλλος, καὶ διὰ τινος ὑποκόριστικῆς συγκοπῆς τῶν Βενετῶν 'Ρουσιάν-Πιζάν.

Αὐτὸς πρῶτος ἐδημοσίευσεν εἰς τοὺς ἰταλοὺς τὴν ἱστορίαν ἐκείνην τοῦ *Λαρσελὸτ τῆς Αἰμυνης*, τοῦ ὁποῦ ἡ θελκτικὴ καὶ ἐπικίνδυνος ἀνάγκωσις εἶχε προξενῆσαι τὴν ἀποπλάνησιν τῆς Φραγκίσκης τοῦ 'Ριμίνη.

Ἐκ τῆς φύσεως τῶν πρώτων του συγγραμμάτων, δὲν δύναται τις νὰ ἀριθμῇ ὅτι ὁ 'Ρουστιγιέν δὲν ἠγάπησε τὰς παραδόξους διηγήσεις. Ὁ Μάρκος Πόλος ἦτον ὁ ἥρωας του· ἐπέζητει δὲ συνδιαλέξεις μετὰ τοῦ περιήμου περιηγητοῦ, ὅστις τῷ διηγῆθαι πολιτίμους ἀναμνήσεις, ἐπιβεβαιωθεῖσας ἀναμφιβόλως ἀπὸ σημειώσεως, ἐπιστολάς, λογαριασμοὺς ἐμπορικῶν καὶ οἰκογενειακῶν. Καὶ ἂν δὲν εἶχεν ὁ συντάκτης οὗτος ἄλλα βοήθημα, ὁ Μάρκος Πόλος δύνατο νὰ τῷ ἀναφέρει περὶ Ἀνατολῆς καὶ νὰ ὁμιλήσῃ περὶ παντὸς ὅ,τι ἔπραξεν καὶ ὅ,τι εἶδε, μετὰ τὸ αὐτὸς ζῆσεως, ὅταν αἰσθάνεται ὁ γέρον στρατιώτης, διηγούμενος τὰ πρῶτά του ἀνδραγαθήματα. Ἐν τούτοις, δὲν ἦτο λόγιος κατὰ τὸν τρόπον τῆς χριστιανικῆς Εὐρώπης· ἤξετε νὰ ὁμιλῇ τὴν γλῶσσαν τῶν Ταρτάρων, τῶν Σινῶν τῶν Περσῶν, καὶ ἴσως τὴν τῶν Ἰνδῶν· παρητήρει δὲ τις, ὅτι μετὰ τὴν πολυετὴ ἀπουσίαν του, καθ' ἣν ἀντελήφθη πολλῶν νέων ἐντυπώσεων, ἀπέμαθε σχεδὸν τὴν μητρικὴν του γλῶσσαν, καὶ δὲν ἠδύνατο μόνος του νὰ γράψῃ τὰ ἀπομνημονεύματά του. Ὁ 'Ρουστιγιέν τῷ ἐπρότεινε νὰ τὸν βοηθήσῃ νὰ γράψῃ καθ' ὑπαγόρευσιν του καὶ νὰ τὰ τακτοποιήσῃ. Ἀλλ' εἰς ποίαν γλῶσσαν συνέφερε νὰ τὰ γράψῃ. Ἡ Βενετικὴ παρὰ πολὺ ὀλίγον εἶχε διαδοθῇ εἰς αὐτὴν τὴν Ἰταλίαν, καὶ τοῦτο ἤθελε βλάψῃ τὴν ἀξίωσιν τοῦ συγγραφέως. Ἡ Τοσκανικὴ, ἀλλὰ καὶ αὐτὴ ἐφάνη ἀπόφορος εἰς βιβλίον τόσον ὀγκῶδες. Ἀπεφασίσθη ὅθεν νὰ γραφῶσιν εἰς γαλλικὴν γλῶσσαν, καθότι ἡ γαλλικὴ τότε, ὡς καὶ νῦν, ἦτον ἡ κοινωτέρα διάλεκτος τῆς Εὐρώπης διὰ τὰ πολλὰ μυθιστορήματά της.

Ἐγείνε δὲ ἡ ὑπαγόρευσις εἰς χυδαῖν Βενετικὴν, ἡ δὲ σύνθεσις εἰς χυδαῖν γαλλικὴν, σύμφωνον τῆς προσόδου τῆς ἐποχῆς ἐκείνης τοῦ 1298.

Ἐνῷ δὲ Ἡ βενετὸς τις ἔμπορος ἀνεκάλυπτεν εἰς τὰ χριστιανικὰ ἔθνη τὴν ὑπαρξίν τῆς αὐτοκρατορίας τῆς Γαταίας, ὁ ἀδελφὸς τοῦ Φιλίππου τοῦ Καλοῦ, Κάρολος τοῦ Βαλουά, κόμης τῆς Ἀρτεσίας, νυμφευθεὶς τὴν ἐπὶ φιλῷ ὀνόματι αὐτοκρατορίσαν τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ἐσχέπετο πῶς νὰ δώσῃ ἰσχὺν εἰς τὰ δικαίωματα, δι' ὧν Αἰκατερίνη ἡ Κουρτεναία

τῷ εἶχε περιβάλει. Ἡ Βυζαντινὴ αὐτοκρατορία ἦτο μὲν τότε περιωρισμένη εἰς μόνην τὴν πόλιν τοῦ Κωνσταντινου, ἀλλ' ἡ φιλοδοξία τοῦ πρίγκηπος τῶν *Λεϊρών ἀνθέων* ἐπλανᾶτο πολὺ περαιτέρω. Ἐσχόπει οὐδὲν ὀλιγώτερον ἢ ν' ἀνακτίσῃ εἰς τὴν κληρονομίαν τῆς Κουρτεναίας πάσας τὰς ἀπὸ τῶν χριστιανῶν ἀρπαγείσας ἐπαρχίας ὑπὸ τῶν Τούρκων, Περσῶν, Σλάβων καὶ Ταρτάρων ἐπαρχίας, τὰς ὁποίας οἱ αὐτοκράτορες τοῦ οἴκου τῆς Κουρτεναίας οὐδέποτε ἐξουσίασαν. Εἶχε λοιπὸν ἐπὶ φορτίσει τινὰ τῆς ἐμπιστοσύνης του, τὸν ἐπιτηδείτερον, τὸν κύρ Θεόδωρ δὲ Σεπού, νὰ ἐπισκεφθῇ τὴν ἀνατολὴν καὶ νὰ σπουδάσῃ τὴν ἀληθῆ κατάστασιν τῶν χωρῶν, τῶν ὁποίων ἐμελλεν, ὡς ἐφρόνων μετ' ὀλίγον νὰ γίνῃ κυρίαρχος.

Ὁ κύριος δὲ Σεπού ὑπῆγε κατ' ἀρχὰς εἰς Βενετίαν, ὅπου ἔρθασε τὸ 1305· δὲν ἔλειψε δὲ τότε νὰ συνομιλήσῃ μετὰ τοῦ μέτερ Μάρκου Μιλιούνη, ὡς μετ' ἀνδρὸς γνώσκοντος καλῆτερον τὴν Ἀνατολὴν, διότι πολὺν καιρὸν εἶχε διατρίψει εἰς αὐτήν· ὑπῆγε λοιπὸν καὶ ἐπισκέφθη τὸν Μάρκον Πόλον. Συνδιαλεγόμενος, ἐπληροφόρηθαι τὴν ὑπαρξίν τοῦ χειρογράφου τοῦ 'Ρουστιγιέν, καὶ τῷ ἐζήτησε τὴν ἀδειαν νὰ τὸ ἀντιγράψῃ. Ὁ Μάρκος Πόλος συγκατετέθη μετὰ χαρᾶς. Ἀλλ' ἐννοεῖται οἰκοθεν, ὅτι ὁ γάλλος εὐπατρίδης, ἀντιγράφων, δὲν ἐνόμισεν ἑαυτὸν ὑποχρεωμένον ν' ἀκολουθήσῃ τὸ κείμενον ὡς εἶχε μετὰ τὰ λάθη τῆς γλώσσης τοῦ Πιζανίου 'Ρουστιγιέν.

Αἱ σκοτεινὰ φράσεις καὶ αἱ ἀντιλογίαι, αἱ προξενηθεῖσαι ἐκ τῆς ταχύτητος τῆς πρώτης συντάξεως, ὑπεβλήθησαν εἰς τὴν κρίσιν αὐτοῦ τοῦ Μάρκου Πόλου, καὶ τοιοῦτοτρόπως τὸ δεύτερον κείμενον ὑπάρχει ἡδη ἐπιθεωρημένον, διωρθωμένον καὶ καθόλου ἐκκαθαρισμένον ἀπὸ τὰ σφάλματα τῆς πρώτης συντάξεως.

(Κατὰ τὸ Γαλλικόν.)

Π. Η.

Η ΓΛΩΣΣΑ ΤΟΥ ΚΕΡΒΕΓΚΑΡ.

(Παράδοσις τῶν ἱπποτικῶν χρόνων.)

(Ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ.)

Ὁ ὁδοιπόρος, ὁ διευθυνόμενος ἀπὸ τὸ Μορλαῖξ εἰς τὸ Λάνερ (πόλεις τῆς ἐν Γαλλίᾳ Βρετανίας), ἀπαντᾷ παρὰ τὴν ἄκρην τῆς ὁδοῦ μικρὸν παρεκκλήσιον ἐρειπωμένων, τοῦ ὁποῦ ἡ ἀρχιτεκτονικὴ, ἂν κρίνωμεν ἀπὸ τὰ λεψνα τοῦ οἰκοδομήματος, ἀνήκει θεόκτως εἰς τὸν 14^{ον} αἰῶνα. Τὸ ἐκκλησίδιον τοῦτο κεῖται εἰς θερπνοτάτην θέσιν, μεταξὺ ἀγρίων δένδρων καὶ σπάρτων, ἐν μέσῳ ρευματιᾶς τινος, ὅπου ἀκούεται ἀπαύστως τοῦ ῥύγχος ὁ μινυρισμός.

Ἄν καὶ ὁ ὁρὸς τῆς ἐκκλησίας ἐξέλιπεν ἐνεκα τῆς πολυκαιρίας, καὶ δὲν μένουσιν ἐκ τοῦ παλαιοῦ κυρίου